

VERENIGING VAN VRIENDEN ALLARD PIERSON MUSEUM

ARCHEOLOGIE MUSEUM VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

NIEUWSBRIEF

NR 4-DECEMBER 2016

POSTBUS 94057, 1090 GB, AMSTERDAM
TEL. (020) 525 25 57 (E-MAIL: VVAPM-UBA@UVA.NL)
IBAN: NL441INGB0000708686

Beste Vrienden,

In het traject van de herinrichting van het museum is op 22 december een bijeenkomst geweest waarbij u de vernieuwde Romeinse afdeling en het nieuwe Verzamelaarskabinet heeft kunnen bekijken. In deze nieuwsbrief meer informatie over de herinrichting. Maar ook over nieuwe projecten, lezingen en andere activiteiten.

Het bestuur van de Vereniging van Vrienden wenst u een mooie jaarwisseling en een bijzonder goed 2017. Wij hopen dat u vaak in de gelegenheid zult zijn om het museum te bezoeken.

Nieuws vanuit het museum

Sinds 2014 wordt gewerkt aan de herinrichting van het museum met een compleet aangepaste collectiepresentatie. De opstelling **'Werelden van Beschaving'** (werktitel) is een tijdreis van 10.000 vóór tot 1000 na Christus via archeologische voorwerpen. In zeven tijdvakken zie je samenlevingen wereldwijd steeds complexer worden. De volgende fase is de afronding van de Hellenistische afdeling eind februari. Daarin wordt het tijdvak 'tussen' Alexander de Grote en Cleopatra (ca. 335-30 v.Chr.) belicht. Gedurende deze periode is een wederzijdse beïnvloeding van ideeën merkbaar van de Tiber tot de Indus, en van de Nijl tot de Oxus. Via handel en oorlog, diplomatie en migratie reikten uitwisselingen en conflicten bovendien tot de Kelten in Centraal Europa, de Feniciërs in Noord Afrika en de Scythen in Centraal Azië. Het tijdvak wordt vanuit drie werelddelen belicht: (Zuid) Europa, (Noord) Afrika en (West) Azië. De voorwerpen illustreren de verscheidenheid en wederzijdse invloeden tussen deze regio's in vier thema's:

1. Machtverhoudingen – koningen, staten en leger;
2. Handelsbetrekkingen – wijn, luxe en consumptie-maatschappij;
3. Het hier en hiernamaals – het

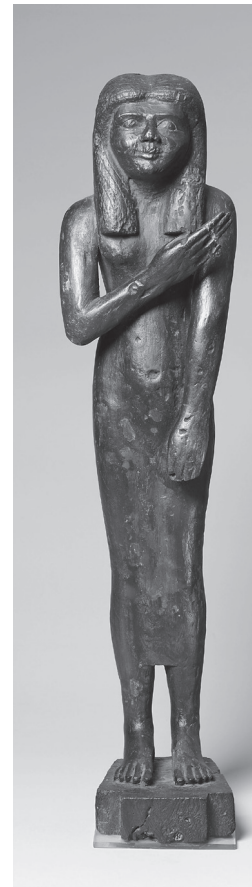
dagelijks leven en de dood; 4. Goden en verering – mythes, religie en cultus.

Deze charmante terracotta uit de Klein-Azië, uit de tweede eeuw voor Christus, stelt een zwevende Nike voor met een opwaaiend gewaad. In haar rechterhand houdt zij een alabastron, links een plengschaal in de vorm van een schelp. 2de eeuw v. Chr. (inv. 3376)

Daarna volgen vlak voor de zomer de afdeling waar collectie uit de periode 1000 – 335 voor Christus is te zien. Dat is de afdeling waar de nadruk ligt op de Griekse cultuur. Dit wordt gecombineerd met een Grieks kabinet waar de nadruk ligt op de rijke collectie Grieks aardewerk. Ook zal nog voor de zomer een Etruskisch kabinet worden ingericht zodat ook die collectie weer zichtbaar wordt voor het publiek.

Ondanks dat niet de gehele collectie op dit moment voor het publiek zichtbaar is, blijft het museum open. Tijdelijke tentoonstellingen, presentaties en delen van de vaste collectie zorgen ervoor dat er voldoende is te zien. De planning is dat eind 2018 het gehele museum weer volledig is ingericht.

Nieuwe aanwinst voor de Egyptische afdeling

Onlangs heeft het museum een fraai cederhouten beeld van de godin Hathor verworven. Ze is in een erotische danspose afgebeeld om zo de tempelgod (waarschijnlijk de zonnegod Re-Haracht) ertoe te vermurwen zijn taken te blijven vervullen, zoals het in stand houden van de kosmische orde. Het beeld komt uit een oude particuliere collectie. Het is een bijzondere aanwinst die mogelijk was dankzij bijdragen van de Vereniging Rembrandt en natuurlijk onze Vereniging van Vrienden!

Egyptisch houten beeld van de godin Hathor. Hoogte 76 cm., begin Nieuwe Rijk. Ca. 1500 v. Chr. (inv. 17.950 te zien in vitrine 95 op de Egyptische afdeling)

Tentoonstelling Emilie Haspels verlengd

In de zomer van dit jaar ging een drieluik open in de tentoonstellingsvleugel van het museum. Een deel van dat drieluik, de tentoonstelling over onze oud-directeur Emilie Haspels is nog te zien. Het is een fascinerend beeld dat wordt geschetst van deze ondernemende vrouw, eerste vrouwelijke hoogleraar in de archeologie, belangrijk onderzoeker en belangrijk ook als directeur van het Allard Pierson Museum tussen 1946 en 1965.

Haspels wordt door *trowelblazers* (een Amerikaanse website waar aandacht wordt besteed aan vrouwelijke wetenschappers o.a. op het gebied van archeologie) gezien als een zeer invloedrijke vrouwelijke archeoloog. Er is een interessant artikel over haar geplaatst:

<http://trowelblazers.com/emilie-haspels/>

De Garima-evangelien uit Ethiopië

In de lange gang op de beneden verdieping van het museum is de presentatie *Heilige Boeken – de Garima-evangelien uit Ethiopië* nog te zien. Op de presentatie zijn foto's te zien die zijn gemaakt door Michael

Gervers (Universiteit van Toronto) tijdens zijn verschillende bezoeken aan het Garimaklooster. Het gaat om zeer oude geïllustreerde manuscripten met de evangelien van Mattheus, Marcus, Lucas en Johannes, en tabellen voor het opzoeken van parallellen in evangelieteksten, ontworpen door Eusebius van Caesarea (circa 263–339).

Door koolstofdatering kon recentelijk de ouderdom van de boeken worden bepaald tussen de vierde en de zevende eeuw. Dit was een sensationele ontdekking, omdat dat eeuwen eerder is dan oorspronkelijk werd aangenomen. De Garima-evangelien vormen bovendien het vroegst bekende voorbeeld van een compleet overgeleverde set afbeeldingen van de vier evangelisten. De bijbel is vernoemd naar de legendarische monnik Abuna Garima, die in de vijfde eeuw het Garima-klooster nabij het huidige Adwa in Ethiopië zou hebben gesticht. De manuscripten worden daar bewaard en verlaten het klooster nooit.

Bijzondere Collecties: ShakespeareNL - Vier eeuwen Shakespeare in Nederland

Vrijwel iedereen kent Shakespeare en wordt – bewust of onbewust – regelmatig met zijn werk geconfronteerd. In deze tentoonstelling is te zien hoe ver de invloed van Shakespeare in Nederland reikt. Er is veel materiaal uit de theatercollectie van de Bijzondere Collecties te zien, zoals maquettes, kostuums van Rien Bekkers, affiches en boeken. Ook zijn er bruiklenen te zien van onder meer Atlas van Stolk, Archief Erfgoedcentrum Rozet Arnhem en het Nationale Toneel. Bovendien zijn er monologen te beluisteren, ingesproken door Gijs Scholten van Aschat, over de hartstochten die de karakters in Shakespeares stukken beheersen en die de bezoeker door de tentoonstelling voeren. De tentoonstelling ShakespeareNL laat zien dat Shakespeare nog altijd alomtegenwoordig is, in het theater en in de populaire cultuur. De tentoonstelling is te zien tot en met 7 mei.

'Palmyra, Stad van Duizend Zuilen in Deventer'

is een tentoonstelling die nog tot en met **12 februari** te zien is in Museum De Waag in Deventer. De tentoonstelling toont de Syrische stad door de eeuwen heen, van haar ontdekking door de Westerse wereld in de zeventiende eeuw, tot de recente dramatische gebeurtenissen die de stad wereldwijde bekendheid hebben gegeven.

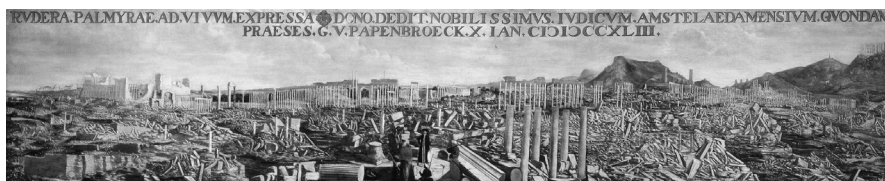
Aanleiding voor de tentoonstelling zijn de recente vernielingen door IS in de belangrijkste archeologische site van Syrië én de bijzondere band van die stad met Deventer. Meer dan drie eeuwen geleden liet de Deventer geleerde en burgemeester Gisbert Cuper (1644-1716) een kolossaal schilderij van Palmyra maken, dat het begin markeert van een eeuwenlange fascinatie voor de mythische stad. In 1694 arriveerde het ruim vier meter brede schilderij 'Gezicht op Palmyra' van de Nederlandse schilder Hofstede in het woonhuis van Gisbert Cuper aan het Grote Kerkhof in Deventer. Het is de oudste verbeelding van de Syrische oase en staat aan het begin van de ontdekking van Palmyra door de Westerse wereld. Dit imposante schilderij wordt nu bewaard in het Allard Pierson Museum in Amsterdam. Na drie eeuwen

afwezigheid keert het voor deze tentoonstelling even terug naar Deventer.

Naar aanleiding van deze tentoonstelling zal de historica dr. Lucinda Dirven een lezing in het museum houden op **woensdag 1 februari om 15.00 uur** onder de titel:

Een islamitische beeldenstorm? IS en het archeologisch erfgoed van Irak en Syrië

In deze lezing gaat zij in op de vraag waarom IS opzettelijk archeologisch erfgoed vernietigt. In de media wordt dit geweld dikwijls voorgesteld als het summum van barbarij, als daden van zinloze en ondoordachte vernielzucht die voortkomen uit religieus fanatisme. De werkelijkheid is echter veel gecompliceerder. De geschiedenis staat bol van voorbeelden van dit zogenoemde iconoclasme. Hoewel geen van deze gebeurtenissen identiek is aan wat er nu in het Midden Oosten gebeurt, laten ze zien dat iconoclasme vaak het gevolg is van een samenspel van religieuze, economische en politieke factoren.

Activiteiten in de kerstvakantie voor kinderen

Tijdens de kerstvakantie is er voor kinderen veel te beleven in het museum. Net als in de herfstvakantie kunnen de kinderen weer aan de slag met playmobil en ipads om stop-motion filmpjes te maken over Egypte. Met een speurboekje gaan kinderen op onderzoek uit in de Egypte zalen om het Teuris-mysterie op te lossen. Nieuw zijn de activiteiten in het Digital Museum Lab. Het Lab op de tweede verdieping staat tijdens de kerstvakantie in het teken van maker education en is de plek voor kinderen om nieuwe technieken uit te proberen. Ze kunnen onder andere een computergame maken met het programmeerprogramma Scratch. In dit

programma kunnen ze afbeeldingen van objecten uit de Egyptische collectie uploaden, zo leren ze ook de collectie kennen. Daarnaast kunnen ze een foto van zichzelf uploaden, waarmee ze de hoofdrol in hun eigen game kunnen vertolken. Tevens is het Lab op 6 januari het decor voor het ontstaan van een Egyptische stad. De kinderen gaan aan de slag met verschillende materialen, waaronder een 3D printerpen. Samen bedenken ze wat er allemaal in de stad hoort. Het uiteindelijke resultaat is natuurlijk ook voor ouders en grootouders te zien. Kijk op de website van het museum en op facebook voor meer informatie.

	ACTIVITEIT	TIJD	PLAATS	KOSTEN	LEEFTIJD	MAX. AANTAL DEELNEMERS
Woensdag 28 december	Maak je eigen Egypte-game	10.30 – 12.00 & 13.30 – 15.00	Digital Museum Lab	Gratis	9 – 12 jaar	8 per tijdstip
Woensdag 04 januari	Maak je eigen Egypte-game	10.30 – 12.00 & 13.30 – 15.00	Digital Museum Lab	Gratis	9 – 12 jaar	8 per tijdstip
Vrijdag 06 januari	Bouw je eigen Egyptische stad	10.30 – 12.00 & 13.30 – 15.00	Digital Museum Lab	Gratis	9 – 12 jaar	8 per tijdstip
24 december t/m 08 januari	Maak je eigen Egypte stop-motion video	Elke dag 13.00 – 17.00	2e verdieping	Gratis	Alle leeftijden	Onbeperkt
24 december t/m 08 januari	Speurtocht Teuris mysterie	Doorlopend	Egypte afdeling	Gratis	Alle leeftijden	Onbeperkt

Wil je meedoen? Stuur dan een mailtje met je naam, de datum en het tijdstip van de workshop waar je aan mee wil doen naar d.termorshuizen@uva.nl
Omdat er meer workshops zijn is het belangrijk om goed aan te geven over welke dag het gaat en op welk tijdstip.

Voor de liefhebber: op 19 januari *The Edfu*

Connection Expert Meeting

The event is the second meeting held within the framework of the international collaborative project The EDFU Connection, which highlights the collection of a single hoard of Ptolemaic sealings now held at the Allard Pierson and the Royal Ontario Museums. Short, informal talks and discussions, moderated by Dr Branko van Oppen (APM), will concern the study of Hellenistic sealings and engraved gems, as well as museum

presentation techniques of miniature artefacts. Confirmed speakers include Dr Marie-Françoise Boussac (Lyon University), Drs Ben van den Bercken (Museum of Antiquities, Leiden), Dr Jörn Lang (Institute for Classical Archaeology, University of Leipzig) and Joost Tangelder (Moobels 3D design). An intensive workshop on presentation techniques of small objects such as sealings, engraved gems, rings and coins will be held in the Digital Museum Lab in collaboration with MeSch and other partners.

The expert meeting will take place on **Thursday 19 January 2017 from 09:00 till 17:00** at the Allard Pierson Museum. Please confirm your attendance at your earliest convenience by email to Ms M. Smit: e.m.smit@uva.nl. If you have any questions, please send an email to b.f.vanoppen@uva.nl

Week van de Klassieken

Van 9 tot en met 19 maart 2017 vindt de jubileumeditie van de Week van de Klassieken plaats. 'Alle goden! Religie in de oudheid' vormt het brede thema van de tiende Week van de Klassieken. Diverse partners organiseren door het hele land een keur aan interessante activiteiten voor een brede doelgroep. Ook in het Allard Pierson Museum zijn er natuurlijk activiteiten.

Op **dinsdag 14 maart om 17.00 uur** is er in samenwerking met het museum een bijeenkomst bij Spui 25 waarbij gesproken en gediscussieerd zal worden over religieus fanatisme in de oudheid. Belangrijk daarbij zijn oosterse culten die naar het traditionele Rome kwamen, zoals die van Mithras, Cybele (de Galli!), Elagabal, en Jezus Christus. In de volgende digitale nieuwsbrief vindt u meer informatie hierover.

Op **woensdagmiddag 15 maart om 14.00 uur** gaat het over mythologische verhalen. Als u denkt dat verhalen over oude goden saai zijn, kom dan die middag naar het museum en maak kennis met de Griekse godenfamilie. Verhalen over liefde en haat, list en bedrog, jaloezie en wraak, huwelijksproblemen en stoute godenzonen. Conservator Geralda Jurriaans-Helle zal er van alles over vertellen! Voor jong en oud!

Verder een voorstelling van het Verteltheater van Alexander de Bruijn met de voorstelling ILIAS.

Datum wordt nog vastgesteld.

Van Pompeii tot Paestum

Eind oktober van dit jaar is een groep vrienden op reis geweest naar Sicilië. Deze succesvolle reis was aanleiding om na te denken over een nieuwe reis. Het plan is om een reis te organiseren in het najaar van 2017 onder titel *Van Pompeii tot Paestum*. Een reis waarin veel archeologische hoogtepunten aan de orde komen maar waarbij ook tijd is voor een trip naar de eilanden Capri en Ischia. En een bezoek aan Amalfi mag niet ontbreken. De reis onder leiding van conservator René van Beek zal ca 8 dagen duren en in oktober plaatsvinden. Als u belangstelling heeft horen wij dat graag. In de volgende nieuwsbrief zal een uitgebreider programma worden opgenomen met meer praktische details. De eerder aangekondigde reis naar Phrygië in Turkije gaat voorlopig niet door vanwege de situatie in Turkije.

Verjaardag van de stad Rome op 21 april.

In het voorjaar van 2018 komt er een tentoonstelling in het museum met de titel *Mythe en Werkelijkheid* over het ontstaan van Rome. Bij die tentoonstelling zal een kopie van de beroemde Wolvin van Rome een rol spelen. Deze moderne gipsen kopie zal in

het voorjaar van 2017 al in het museum aanwezig zijn. Genoeg aanleiding om prof. dr. Eric Moormann te vragen voor een lezing. Eric Moormann is hoogleraar Klassieke Archeologie aan de Radboud Universiteit. Hij heeft sinds eind jaren 80 studie van Griekse en Romeinse beelden in het museum gemaakt en regelmatig aan het *Mededelingenblad* bijgedragen geleverd.

Op **vrijdag 21 april om 14.00 uur** zal hij spreken over *Lupa Capitolina – De Wolf van Rome*

Dankzij het verhaal van de redding van de hongerdood van Romulus en Remus door een zorgzame wolvin staat dit dier symbool voor de stad Rome en zijn mythische oorsprong. Een groot bronzen beeld in de Capitolijnse Musea is sinds de late middeleeuwen een van de logo's van de stad geworden. In deze lezing worden de mythische aspecten van de wolvin belicht en wordt het beroemde beeld, waarvan het Allard Pierson Museum een gipsafgietsel zal verwerven, geanalyseerd.

Van het secretariaat:

- Onlangs heeft u een brief gekregen met uw nieuwe lidmaatschapspasje. Vergeet u niet de contributie voor 2017 over te maken.
- De oproep om uw mail adres te geven heeft veel effect. De Vrienden die wij via de mail kunnen informeren over onze activiteiten ontvangen meer nieuwsbrieven per jaar en zijn daardoor ook beter op de hoogte van actuele ontwikkelingen in het museum. Als u het nog niet gedaan heeft, geef uw mailadres aan ons door!
- Bij deze nieuwsbrief ontvangt u ook de nieuwsbrief over de Satricumdag op 28 januari. Van harte aanbevelen!
- **Voor alle activiteiten is het de bedoeling dat u zich aanmeldt, bij voorkeur via de mail. Zie voor de adresgegevens het briefhoofd van deze nieuwsbrief!**